

**З.Т. НАЗАРЧУК,
академік НАН України,
голова Західного наукового центру НАН України і МОН України**

Вважаю, що доповідь віце-президента НАН України академіка В.Д. Походенка стосовно діяльності Академії щодо роботи з науковою молоддю є змістовною і має всі підстави бути підтриманою нами. За цей період вся Академія приділяла належну увагу цьому питанню: достатньо переглянути звітні доповіді президента НАН України академіка НАН України Б.Є. Патона на Загальних зборах, згадати організаційну роботу академіків-секретарів відділень (наприклад, Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства на засіданнях Бюро регулярно обговорює відповідну узагальнену інформацію щодо інститутів, а також проводить слухання наукових доповідей молодих учених) і закінчуючи апаратом Президії (науково-організаційним відділом, управлінням наукових і керівних кадрів, управлінням справами, які постійно тримають питання молоді на контролі). Тому пропоную роботу Комісії з роботи з науковою молоддю НАН України за звітний період 2001–2006 рр. схвалити, а проект постанови з цього питання підтримати.

Разом із тим, маю кілька міркувань з приводу того, про що було сьогодні сказано.

Віце-президент НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець запитував: «Який середній вік молодих науковців?». Ми проводили статистичне опитування по інститутах нашого Відділення, і виявили, що перед Академією назріває нова проблема. А саме – різке падіння чисельності науковців найбільш продуктивного вікового проміжку – 30–40 років. Маємо своєрідну вікову яму. Тому, якщо ми «складемо» наймолодших і найстарших, це не буде показово. Тобто, потреби 35–40-річних науковців

теж повинні бути задоволені. Це та цільова аудиторія, на яку має бути спрямована наша подальша робота. Отже, слід взяти до уваги їхні інтереси та потреби, які стають вирішальними при виборі подальшої кар'єри. Йдеться про оклад, сімейний стан, житло, кар'єрне зростання, вільну комунікацію у науковому середовищі, престижність серед ровесників.

Низку питань можна (і слід) вирішити на загальнодержавному рівні. Про них я говорити не буду. Кожен доповідач зупинявся на питанні розвитку науково-освітніх центрів. Ця форма себе абсолютно виправдала, і її слід підтримувати. Вважаю, що до роботи в таких центрах слід ширше залучати молодь, бо це для них не лише спілкування з ровесниками, а й додатковий заробіток.

Стажування молоді Академії має бути запроваджено більш широко. Адже така ротація науковців-стажерів забезпечить молодь новими науковими контактами, ідеями, методиками, доступом до обладнання центрів колективного користування. Для цього кожний інститут зобов'язаний мати хоча б якийсь мінімум службового житла. Це можна зробити шляхом переобладнання наявних приміщень чи купівлі нових площ за орендні гроші. Бо інакше інститут нікого не прийме і відповідно нікого не відправить на стажування. Вважаю, що це обов'язково має бути враховано.

Є кілька зауважень до переліку додаткових заходів, які містить наша ухвала:

1. Вважаю, що п. 7 цього переліку вимагає корективи. На посаду молодшого наукового співробітника пропоную зараховувати навіть магістрів, які виконували свої роботи у відповідному інституті, ознайомились із проблематикою свого відділу і на-

лежним чином проявили себе. Чого гріха таїти — не йде (і не піде) до академічного інституту здібний і амбітний випускник ВНЗ на інженерну посаду з окладом 540 грн. Та й будьмо відвертими, порушується на практиці відома постанова Президії, яка передбачає, що на наукових посадах в Академії мають працювати особи виключно з ученими ступенями!

2. Вважаю, що голову ради молодих учених слід вводити не у профком, а до складу інститутської вченої ради.

3. В Інституті регіональних досліджень НАН України за кошти гранту Президента України для обдарованої молоді у 2006 році видано монографію «Активізація наукової діяльності молоді в системі інноваційного

розвитку». Співавтор цієї монографії — молодий кандидат економічних наук Ольга Тадеївна Риндзак. Не агітуючи в цілому за цю роботу, вважаю її актуальною в світлі обговорюваного сьогодні питання і змістовною по суті (особливо, коли йдеться про порівняльний статистичний аналіз української наукової молоді у нас і в Польщі). Так ось, на стор. 130 цієї книги наведено таблицю 4.1 «Пропозиції щодо вирішення проблеми поповнення та закріплення талановитої молоді в науково-дослідних установах України». Цитування цієї таблиці зараз забрало б забагато часу. Тому пропоную при підготовці аналітичної записки, про яку йдеться у четвертому пункті нашої постанови, врахувати пропозиції, вміщені в цій книзі.

С.О. ДОВГИЙ

член-кореспондент НАН України,

директор Інституту

телекомунікацій та глобального інформаційного

простору НАН України та Держкомзв'язку України

Хочу звернути увагу на проблему, яка існує в державі: необхідність створення неперервної системи пошуку, відбору та державної підтримки обдарованої молоді. Хотів зупинитися на учнівській молоді, з якою працює Мала академія наук — найбільш масова організація, яка включає понад сто тисяч учнів. Щороку проводяться конкурси науково-дослідних робіт учнів-членів МАН з 8-го по 11-й клас за 40 спеціальностями. Переможці шкільних конкурсів беруть участь у міських, селищних, районних, а потім обласних етапах. Близько тисячі переможців щороку по 6-ти відділеннях в квітні збираються на фінал. Хотів би звернути увагу на те, що сьогодні вдалося знайти спонсорів та підтримку органів державної влади. Призначаються пре-

зидентські та губернаторські стипендії. Вдалося дещо покращити питання з приміщеннями, будинками творчості, але все ж таки залишилось чимало загальнодержавних проблем, які не вдається розв'язати і для цього потрібно об'єднання зусиль Міністерства освіти і науки України і НАН України з урядовими державними структурами. Хочу повернутися до необхідності створення загальнодержавної програми неперервної системи пошуку і відбору обдарованої молоді з необхідними банками даних, яка давала б можливість виявляти та тримати у полі зору талановитих дітей до студентських років, аспірантури, докторантури і тощо.

Друге питання — це більш тісна співпраця з НАН України і увага до Малої академії